

Tržište brodskog prostora suhих tereta u trećem tromjesečju 1984. godine

UDK 388.831.629.123.4»1984«

Prilike na tržištu brodskog prostora suhих tereta u prvih devet mjeseci o. g. mogle bi se razdijeliti na tri vremenska razdoblja. Prvo od početka godine do kraja travnja karakteristično po oživljavanju aktivnosti prijevoza, posebno željezne rudače na glavnim plovidbenim pravcima za najveće i Panamx veličine brodova. Drugo do kraja lipnja smanjenom aktivnosti prijevoza zbog smanjenja prijevoza željezne rudače i osobito žita i pored otvaranja Velikih Jezera za plovidbu, te smanjenog interesa uzimanja brodova ugovorima na vrijeme. I treće koje obuhvaća razdoblje trećeg tromjesečja još veće neaktivnosti svjetske robne razmjene kao uobičajenog zastoja kretanja tereta za vrijeme ljeta. Ovo razdoblje se posebno ističe i pomanjkanjem prijevoza, bez obzira na vozarinske stavove koji su bili na razini ispod granice ekonomskih. Vozarine u ovom tromjesečju u odnosu na prvo polugodište bile su na razini najnižih u ovoj godini.

Aktivnost prijevoza željezne rudače, uslijed povećane potrošnje na Dalekom Istoku, zapadnoj Evropi i SAD ovog artikla, u prva četiri mjeseca rezultat je povećane proizvodnje čelične industrije. Prema podacima Međunarodnog instituta 29 zemalja proizvođača čija proizvodnja dostiže 96+ ukupne svjetske (bez istočnih zemalja) povećana je proizvodnja čelika u prvoj polovici ove godine na 222 milijuna tona ili 15.3% više u odnosu na isto razdoblje prošle godine. SAD je povećao na 46.5 milijuna tona (37.9%), Japan na 52.1 mil. tona, a evropska ekonomska zajednica na 60.8 mil. tona (svaka za 11.5%). Postojećom aktivnosti prijevoza nastojalo se udopuniti smanjenje zaliha i iskoristiti pad cijena nastao u zadnje dvije godine zbog poteškoća vlasnika rudnika da prodaju svoj proizvod i nezavidne situacije, jer mnogi rade s 50% kapaciteta, a neki su rudnici i zatvoreni.

Analizom zaključaka poslova u prvom i drugom tromjesečju utvrđeno je da je aktivnost prijevoza bila manja u drugom i to svih artikala izuzev ugljena gdje je došlo do povećanja za oko 1.1/2 milijun tona uslijed bojazni da bi moglo doći do neredovitih isporuka iz SAD radi mogućeg štrajka rudarâ kod obnove ugovora zbog zahtijevanja povećanja plata. U drugom tromjesečju prijevoz žita u odnosu na prvo pao je za 10% usprkos otvaranju područja Velikih Jezera za plovidbu početkom travnja, dok su broderski ugovori na vrijeme za prijevoz sipkih tereta brodovima iznad 20.000 tona nosivosti smanjeni za 24% po broju napravljenih zaključaka, a 31% u odnosu na nosivost. Najveća neaktivnost prijevoza zabilježena je u sjevernom Atlantiku i Sredozemnom moru

i to 33% u odnosu na broj zaključaka, a 40% u odnosu na nosivost. Na neaktivnost tržišta u trećem tromjesečju najviše je utjecalo pomanjkanje prijevoza žita i smanjenje broja poslova broderskim ugovorima na vrijeme, posebno onih dugoročnih.

Ovakve prilike tržišta, uz veoma niske vozarinske stavove, posljedica su sve većeg raskoraka između ponude i potražnje brodskog prostora.

Ponuda je na pretek, što pokazuju slijedeći podaci:

— Tonaža brodova za prijevoz sipkih tereta 1. 7. 1984. godine sastojala se od 4.783 broda iznad 10.000 tona nosivosti s ukupno 182.9 milijuna tona nosivosti. U zadnjih 10 godina njena je nosivost povećana za oko 96%, a srednjak rasta u posljednjih 5 godina bio je 6.3%.

— U posljednjih 5 godina tonaža kombiniranih brodova je stalno u padu. 1. 7. 1984. godine bilo je ove tonaže 351 brod s ukupno 41.2 milijuna tona nosivosti. Uz procjene da se 75% ove tonaže, zbog niskih vozarina na tržištu tekućih tereta, nalazi u prijevozu suhих stvorena je dodatna tonaža od oko 30.9 milijuna tona nosivosti.

— U drugom polugodištu ove godine prema podacima 1. 7. o. g. predviđa se isporuka 170 brodova za sipke terete s ukupno 7.1 milijun tona nosivosti i 7 kombiniranih brodova s 0.5 mil. tona. Ne uzimajući u obzir kombiniranu tonažu isporuke brodova za prijevoz sipkih tereta u ovoj godini iznositi će oko 327 brodova s ukupno 13.7 milijuna tona nosivosti ili porast od 7.7%.

— Prema već ugovorenim narudžbama sa stanjem 1. 7 o. g. očekuje se u 1985. godini isporuka 314 brodova za sipki teret ili 13.9 milijuna tona nosivosti, a za 1986. godinu do sada je ugovoreno 123 broda s 5.7 milijuna tona. To znači da se očekuje porast flote i u slijedećoj godini (7,3%) otprilike kao i u ovoj.

— Srednjak starosti tonaže brodova za sipki teret je 9.5 godina. Oko 73% ukupne ove tonaže je do 15 godina starosti. Prodaja starije tonaže je usporena zbog malog interesa za starim željezom, pa rashodovanje i gubici ove tonaže iznose tek jednu četvrtinu isporuka novogradnji, što znači da višak tonaže u odnosu na potražnju stalno raste, iako je rashodovanje brodova u prošloj godini bilo najviše u zadnjih 10 godina.

— 1. 7 1984. godine bilo je vezano 202 broda za sipki teret s ukupno 6.2 milijuna tona nosivosti i kombinirane tonaže 31 brod s 3.6 mil. tona. U posljednjih 10 mjeseci nosivost vezane tonaže je u padu. Pod pretpostavkom da je 75% kombinirane tonaže

že u prijevozu suhih tereta to znači da oko 8.9 rail. tona vezane tonaže čeka prigodu da uđe u eksploataciju čim se prilike na tržištu poprave u korist brodarka. Od početka godine već je ušlo u eksploataciju oko 5.1 mil. tona radi manjeg i kratkotrajnog poboljšanja tržišta u prvom tromjesečju ove godine.

— S obzirom na niske vozarinske stavove i visoke cijene gorivu postojeća tonaža u eksploataciji vozi ekonomskim brzinama i nedovoljnom iskorištenosti korisne nosivosti što znači da u povoljnijim prilikama tržišta može biti još bolje iskorištena.

— Iako su procjene o višku postojeće tonaže različite i teško ih je procijeniti upravo zbog vožnje ekonomskim brzinama i nedovoljne iskorištenosti, ocjenjuje se da je najmanje oko 25 milijuna tona nosivosti ove tonaže viška u odnosu na postojeću robnu razmjenu morem.

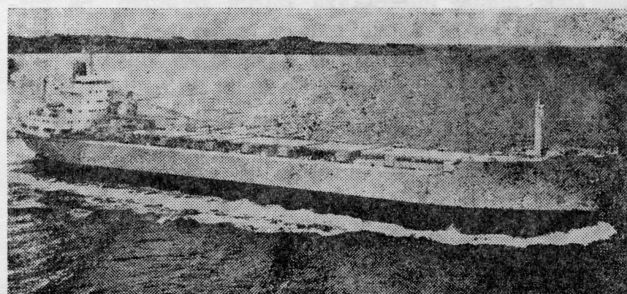
Potražnja za brodskim prostorom, odnosno svjetska robna razmjena morem 5 bazičnih tereta željezne rudače, ugljena, žita, boksita i fosfata u posljednjih 10 godina bila je od 1974/77. u zastoju, od 1978/80. rasla je po stopi od 6% godišnje, a od 1981. godine bila je 6% godišnje u padu.

Zbog ovakvog raskoraka između ponude i potražnje broskog prostora niti jedno područje tržišta nije u stanju da reagira na bilo kakve poremećaje izazvane određenim neizvjesnim situacijama u svijetu. Primjer tome je i ovog puta pronalaženje mina u Crvenom moru uslijed čega je od kraja srpnja 19 brodova oštećeno čineći ovu plovidbenu zonu opasnijom za plovidbu. Za to vrijeme naručitelji nijesu htjeli da prihvate bilo koje povećanje vozarinskog stava pravdajući se da osiguratelji nijesu povećavali premije osiguranja uslijed većeg rizika plovidbe, a brodari su prihvaćali terete, jer moraju poslovati.

Važniji zaključci u prijevozu željezne rudače su:

Iz Tubarao:

- za **Japan** »Leopold LD«, prijevoz 110.000 tona, krcanje u srpnju, \$ 8.50, 6 dozvoljenih tekućih dana za ukrcaj/iskrcaj. Za istu veličinu krcanje u kolovozu postignuta je vozarina od \$ 8.40.
- »Hoegh Hood«, prijevoz 220.000, krcanje u kolovozu, \$ 7.25, fio, iskrcaj 40.000 tona dnevno, a manja tonaža »Nord Atlantic«, prijevoz 140.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 9, fio, 40.000 tona dnevno ukrcaj / 40.000 tona dnevno iskrcaj. Za ovu posljednju veličinu plaćeno je u svibnju o. g. \$ 10.20, fio, 6 tekućih dana za ukrcaj/iskrcaj.
- za **Pohang** »Northern Gale«, prijevoz 100.000 tona, krcanje u srpnju, \$ 10, fio, 22.000 tona dnevno iskrcaj. U svibnju plaćeno je brodu »Graiglas« za prijevoz 90.000 tona, \$ 13.50, fio.

za **Rotterdam** »World Duality«, prijevoz 100.000 tona, krcanje u listopadu, \$ 5.60, fio, 6 tekućih dana ukrcaj/iskrcaj. Krajem lipnja za prijevoz količine 125.000 tona plaćeno je vozarina \$ 5.97.1/2.

za **Taranto** »Tantra«, prijevoz 210.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 4.85, fio, 50.000 tona dnevno ukrcaj / 3 tekuća dana iskrcaj.

Iz Port Dampier:

za **Japan** »Acina«, prijevoz 120.000 tona, \$ 4.45, fio, 40.000 tona dnevno iskrcaj, krcanje u srpnju.

Iz Lower Buchanana:

za **Italiju** »Mosbrook«, prijevoz 70.000 tona, krcanje u srpnju, \$ 4.50, 5 tekućih dana za ukrcaj/iskrcaj. U svibnju za prijevoz 90.000 tona plaćena je vozarina \$ 5.50 uz iste uvjete ukrcaja/iskrcaja.

Iz Seven Islands i Port Cartier:

za **Taranto** »Obo King«, prijevoz 120.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 4.25, fio, 5 tekućih dana za ukrcaj i iskrcaj.

Iz Narvika:

za **Hansaport** »Navious Crusader«, prijevoz 85.000 tona, krcanje u srpnju, \$ 2.40, fio, 5 tekućih dana ukrcaj/iskrcaj.

za **Rotterdam** »Ocean Venture«, prijevoz 90.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 2.10, fio, 5 tekućih dana za ukrcaj/iskrcaj. Za krcanje u veljači plaćeno je za prijevoz 100.000 tona, \$ 2.60 uz iste uvjete.

Iz Port Hedland:

za **Hansaport** »Asia Culture«, prijevoz 100.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 11.40, fio, 7 tekućih dana za ukrcaj/iskrcaj.

za **Rotterdam** »La Plata Maru«, prijevoz 150.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 8.725, fio, 7 tekućih dana za ukrcaj/iskrcaj. Za prijevoz 130.000 tona, radi usporedbe, plaćeno je \$ 9.50.

za **FOS** »Oder Maru«, prijevoz 140.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 8.825, fio, 2 tekuća dana ukrcaj/20.000 tona dnevno po tekućem danu is-

Iz Septiba Bay:

za **Kaohsiung** »Graiffion«, prijevoz 95.000 tona, krcanje u rujnu \$ 8.90, fio, 40.000 tona dnevno ukrcaj/38.000 tona dnevno iskrcaj. Za prijevoz 100.000 tona u ožujku plaćena je vozarina \$ 10.70 uz iste uvjete.

Na glavnim pomorskim pravcima prijevoza ugljena postignuti su u ovom tromjesečju slijedeći vozarinski stavovi:

Iz Hampton Roadsa s kompletiranjem u Richards Bay:

za **Japan** »Themis«, prijevoz 110.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 10.725. »Tarcola«, prijevoz 120.000 tona, krcanje krajem kolovoza, \$ 11.25, a »Fjordas«, prijevoz 115.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 11.80. Na ovoj relaciji vozarina se kretala krajem prvog tromjesečja \$ 12.45, u svibnju \$ 13.95, u lipnju \$ 12.65, te srpnju \$ 11.85.

Iz Hampton Roadsa:

za **Japan** »Continental Friendship«, prijevoz 55.000 tona, krcanje u srpnju, \$/11.10,5 tekućih dana ukrcaj/iskrcaj. U ovoj godini to je i naj-

niža vozarina, dok je najviša bila u travnju \$ 13.75 uz iste uvjete.

za Taranto: »Sibofem«, prijevoz 78.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 5, fio, 5 tekućih dana ukrcaj/iskrcaj. Za manju količinu 55.000 tona, brod odmah spreman za ukrcaj u rujnu, \$ 6.15 uz iste uvjete, dok je za prijevoz količine 80.000 tona, radi usporedbe, za krcanje u travnju bila plaćena vozarina \$ 8.

za Dunkirk: »Ambia Fair«, prijevoz 70.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 5.30, fio, 3.1/2 tekuća dana za ukrcaj/iskrcaj.

za Nizozemsku: brod za prijevoz 110.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 5.25, fio, 35.000 tona dnevno ukrcaj / 25.000 tona dnevno iskrcaj.

za Pohang: »Gulf Grain«, prijevoz 70.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 11.45, 5 tekućih dana u ukrcaj/iskrcaj.

Iz Rotterdam:

za Taranto: »Konkar Hyphestos«, prijevoz 72.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 3.60, fio, 5 tekućih dana ukrcaj/iskrcaj. »Donna Raffaella«, 85.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 3.15, fio, 6 tekućih dana ukrcaj/iskrcaj. Radi usporedbe za krcanje u svibnju, 74.000 tona postignuta je vozarina \$ 3.90.

Iz Port Cartier:

za Rotterdam: »World Duality«, prijevoz 110.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 3.90, fio, 5 tekućih dana ukrcaj/iskrcaj.

Iz Gladstone:

za Dunkirk: »Norman Spirit«, prijevoz 65.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 13, fio, 25.000 tona dnevno ukrcaj/15.000 tona dnevno iskrcaj.

za Taranto: »Osage«, prijevoz 60.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 11.90, 30.000 tona dnevno ukrcaj po tekućem danu / 15.000 tona dnevno iskrcaj po tekućem danu.

Iz Richards Bay:

za Dunkirk: »Tricula«, prijevoz 110.000 tona, krcanje u srpnju, \$ 8, fio, 25.000 tona ukrcaj / 25.000 tona iskrcaj, nedjelje i praznici isključeni.

Iz Hay Point:

za Japan: »Amazon«, prijevoz 120.000 tona, krcanje u srpnju, \$ 5, fio, 6 tekućih dana ukrcaj/iskrcaj. Radi usporedbe u veljači za prijevoz 130.000 tona postignuta je vozarina \$ 5.30.

Iz Dalrymple Bay:

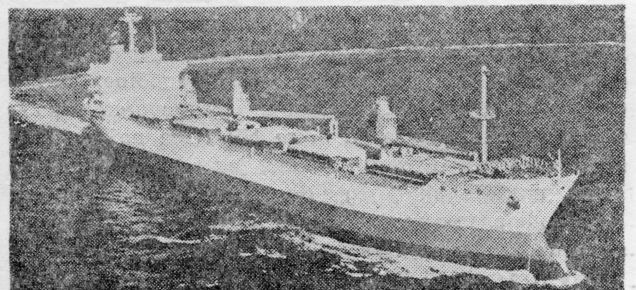
za zap. Evropu »Shinrei Maru«, prijevoz 110.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 11, fio, 25.000 tona dnevno ukrcaj po tekućem danu, 15.000 tona dnevno iskrcaj, nedjelje i praznici isključeni.

Aktivnost prijevoza žita za potrebe najvećih potrošača za zapadnu Evropu, Japan, SSSR i NR Kinu bila je ispod predviđenih očekivanja. Vozarine nazaduju, što se vidi iz slijedećih primjera:

Na relaciji iz Meksičkog zaljeva za zapadnu Evropu za prijevoz žita vozarina se u srpnju kretala od \$ 7.25 do \$ 7.75, da bi krajem mjeseca za krcanja u kolovozu dostigla \$ 8 u zaključcima brodova »Golden Flag«, »Jarmina« i »South Pearl«. Najniža vozarina u ovom mjesecu za prijevoz 60.000 tona, \$ 7.25, fio, s 11 dozvoljenih dana za ukrcaj/iskrcaj bila je ujedno i najniža vozarina u ovoj godini. Srednjak vozarine u ovom mjesecu bio je \$ 7.72 za raz-

liku od istog mjeseca prošle godine kada je bio \$ 7.62. U kolovozu su vozarine nešto povoljnije za brodare, jer je najniža vozarina bila \$ 8.17.1/2, većinom \$ 8.50, a najviša \$ 8.65 u jednom primjeru. Srednjak svih vozarina u ovom mjesecu na ovoj relaciji bio je \$ 8.44, a u istom mjesecu prošle godine, radi usporedbe, bio je \$ 7.35. U rujnu se vozarina zadržava na \$ 8.50, u jednom primjeru broda »Belobo«, za prijevoz 70.000 tona, spremnomu času zaključka za krcanje \$ 8.65, da bi krajem u slučaju »Akron« za prijevoz 74.000 tona, »Orient Trader« za prijevoz 56.000 tona i »Alexandros« za 63.000 tona pala na \$ 8 s 12 dozvoljenih dana za ukrcaj/iskrcaj. Srednjak vozarina u ovom mjesecu bio je \$ 8,25 za razliku od istog mjeseca prošle godine kada je bio \$ 7.33 i ujedno najniži mjesečni srednjak prošle godine. Srednjaci svih vozarina na ovoj relaciji po mjesecima u ovoj godini bili su u siječnju \$ 8.30, u veljači \$ 8.97, u ožujku \$ 9.96, u travnju \$ 10.40, u svibnju \$ 11.03, u lipnju \$ 8.36. Najviša vozarina bila je \$ 11.50, a najniža \$ 7.25. Prisjetimo se, radi usporedbe, godišnjih srednjaka na ovoj relaciji 1983. god. \$ 8.26, 1982. god. \$ 8.46, 1981. god. \$ 13.55 i 1980. god. \$ 17.73.

Na relaciji iz Meksičkog zaljeva za Japan u srpnju za prijevoz količina oko 52.000 tona žita najniža postignuta vozarina je \$ 12.75 »Pacific Prestige« i »Coral Sea« s 11 dozvoljenih dana za ukrcaj/iskrcaj, a najviša \$ 13.75 kod broda »Maersk Sentosa«. Za manje količine oko 30.000 tona vozarina se kretala od \$ 18 do \$ 17.60 s 8 dozvoljenih dana za ukrcaj/iskrcaj. U kolovozu vozarina se kretala za veće količine u većini primjera od \$ 13.25 do \$ 13.70, da bi krajem kod jednog prijevoza dostigla \$ 14.25. U rujnu je došlo do naglog pada aktivnosti pa su vozarine za krcanje u istom mjesecu pale do \$ 11.25/10.50, a za krcanje u listopadu porasle na \$ 14.40/14.50 da bi krajem pale na \$ 14/13.80. Vrijedno je spomenuti da je Brostrom tonaža prihvatila 3 tereta po 52.000 tona tereta za krcanje u prvom polugodištu slijedeće godine na \$ 16.25 s 11 dozvoljenih dana za ukrcaj/iskrcaj. Inače, nije bilo registriranih prijevoza žita u manjim količinama oko 30.000 tona u kolovozu i rujnu. Radi usporedbe, srednjak vozarina na ovoj relaciji uzevši u obzir sve veličine brodova bio je u prošloj godini u srpnju \$ 15.71, u kolovozu \$ 15.49, a u rujnu \$ 15.17. Kod pretežno prevezenih količina od 52.000 tona, najviša je vozarina u prvom polugodištu ove godine bila \$ 17 u svibnju, a najniža \$ 14.25 u lipnju, što znači da je kod svih prijevoza s krcanjima u trećem tromjesečju vozarina bila ispod najniže, izuzev u dva primjera gdje je bila na razini najniže, prvog polugodišta.

U prijevozima žita iz SAD Pacifika za Japan za količine od 50/52.000 tona u kolovozu za krcanja u istom mjesecu postignuta je vozarina od \$ 9.10, a za krcanja u rujnu \$ 10.30. Kod prijevoznika zaključnih u rujnu s krcanjem u rujnu i listopadu \$ 10.50/10.60.

Prema informacijama nekih žitarskih kuća saznanje se da bi zahtjevi uvoza žita za potrebe SSSR mogli dostići i do 45 milijuna tona u slijedećoj sezoni (srpanj 84 — srpanj 85. god.). Razlog tome je vrućina i suša u nekim, a veoma kišno razdoblje u drugim područjima SSSR. Znači da je ovo šesta godina za redom da je žetva u SSSR podbacila. Do kraja srpnja SSSR je kupio u SAD preko 8 milijuna tona pšenice i kukuruza za isporuku srpanj 84 — srpanj 85. od čega se najveći dio treba isporučiti iza 1. listopada tj. od početka druge godine dugoročnog ugovora. Krajem srpnja SSSR se pojavio na tržištu tražeći tonažu brodskim ugovorima na vrijeme. Nema točnih podataka o zaključenim prijevozima, ali se nagađa da je uzeo oko 20 brodova između 25.000 i 65.000 tona nosivosti za vrijeme do srpnja 1985. godine i za pojedinačna putovanja u Atlantiku s isporukom u zap. Evropi ili Sredozemnom moru uz niske vozarine. Objavljen je tako zaključak broda »Albion«, građen 1969. god., 27.460 tona nosivosti, brzine 14.1/2 Nm/sat, potroška 38 tona dnevno, isporuka prolaz Gibraltar u pravcu zapada, kraj srpnja, putovanje u Atlantiku, reisperuka Skaw ili C. Passero, \$ 2.800 dnevno, ako putovanje s krcanjem u Velikom Jezerima \$ 3.000 dnevno. Pomanjkanje tereta na ostalim relacijama omogućilo je sovjetskim naručiteljima da lako dođu do tonaže uz veoma niske vozarinske stavove. Ipak, ovaj veći izlazak na tržište SSSR-a utjecao je da vozarine na ostalim relacijama nijesu slijedile nagli daljnji pad. Krajem ovog tromjesečja ponovno se zapaža na tržištu broskog prostora potražnja sovjetskih naručitelja za tonažom. Iako su uvjeti uzimanja tonaže isti kao u srpnju, plaćene su nešto veće vozarine, po mišljenjima brokera, za brodove oko 30.000 tona do \$ 3.400 dnevno, a za Panamax veličine oko \$ 4.600 dnevno.

NR Kina razmišlja da ne produži dugoročne ugovore o isporukama žita, jer smatra da je u stanju da se osloni na svoju vlastitu proizvodnju, pa ne želi da ulazi u obveze za količine koje neće trebati ili ih ne može uskladištiti. Ugovori sa SAD, Australijom i Argentinom ističu ove godine u prosincu, a s Kanadom u kolovozu slijedeće godine. Do sada je NR Kina svake godine uvozila od 8 do 12 milijuna tona. Izvoznici u SAD smatraju da će NR Kina uvijek kupovati u okviru stvarnih potreba, što je dokazala i do sada, jer su se i do sada američke isporuke kretale prema tome, bez obzira na postojeći dugogodišnji ugovor koji je predviđao obvezu kupnji 6 milijuna tona godišnje. To mišljenje temelje da su se kineski uvoznici tako vladali i prošle godine, jer su uvezli 2.2 milijuna tona manje od ugovorenih količina. Pretpostavlja se da bi se NR Kina najviše mogla osloniti na uvoz iz Kanade, jer s ovom zemljom imaju najduže sklopljen dugoročni ugovor, još od 1961. godine, te pogodne uvjete kredita, zatim na Australiju također radi povoljnih uvjeta kredita, a manje iz Argentine i SAD-a.

Kineski naručitelji za svoje potrebe uvoza koriste većinom pored svoje stranu tonažu brodarskim ugovorima na vrijeme, rijetko ugovorima na putovanje. Iz slijedećih nekoliko primjera može se vidjeti kako se kretala vozarina kod tih prijevoza:

- **Iz Vitorije za Kinu:** brodu za prijevoz 25.000 tona pig irona, krcanje u srpnju, \$ 27.50, fio, 3.000 tona dnevno ukrcaj / 2.000 tona dnevno iskrcaj.
- **Iz Meksičkog zaljeva za Kinu** za prijevoz 25.000 tona fosfata, krcanje u kolovozu, \$ 24.50, fio, 6.000 tona dnevno ukrcaj / 2.000 tona dnevno iskrcaj. Za veći brod »Sparto«, prijevoz 50.000 fosfata, s iskrcajnom normom 3.000 tona dnevno, \$ 19, fio.
- **Iz Kube za Kinu:** »Garden Gate«, prijevoz 24.500 tona, šećer u rasutom, krcanje u kolovozu, \$ 29, fio, 2.000 tona dnevno ukrcaj / 1.250 tona dnevno iskrcaj. Za nešto manju veličinu 20.000 tona postignuta je vozarina \$ 30.
- **Iz Morhead City za Kinu:** »Gull«, prijevoz 25.000 tona fosfata, krcanje u rujnu, \$ 25.50, fio, 6.000 tona dnevno ukrcaj / 2.000 tona dnevno iskrcaj.
- **Iz Baton Rouge za Kinu:** »Sea Pioneer«, staro željezo, količina 18.000 tona, krcanje u listopadu, \$ 28, fio, 3.000 tona dnevno ukrcaj / 1.500 tona dnevno iskrcaj.
- **Iz Meksičkog zaljeva za Kinu:** Japanska tonaža, prijevoz 30.000 tona, žito, krcanje u kolovozu, \$ 24, 4.000 tona dnevno ukrcaj / 3.000 tona dnevno iskrcaj.
- »Joseph Roth«, 15.138 tona nosivosti, brzine 14 Nm/sat, potroška 25 tona dnevno, isporuka Houston u srpnju, reisperuka Kina, \$ 4.000 dnevno.
- »Egon Oldendorf«, 15.000 tona nosivosti, isporuka Velika Jezera u srpnju, reisperuka Kina, \$ 4.000 dnevno.
- »Silver Bay«, 15.680 tona nosivosti, isporuka Port Marghera u srpnju, reisperuka Kina, \$ 2.850 dnevno.
- »Atika Hope«, 15.184 tone nosivosti, brzine 16 Nm/sat, potroška 30 tona dnevno, isporuka Finska u kolovozu, reisperuka Kina, \$ 3.000 dnevno.
- »Billie Fay«, 30.346 tone nosivosti, brzine 14 Nm/sat, potroška 33 tone dnevno, isporuka Constanza u srpnju, reisperuka Kina, \$ 4.000 dnevno.
- »Tarpon Sun«, 24.605 tone nosivosti, brzine 12.5 Nm/sat, potroška 24 tone dnevno, isporuka Constanza u srpnju, reisperuka Kina, \$ 3.500 dnevno.
- »African Express«, 15.050 tona nosivosti, brzine 14 Nm/sat, potroška 19 tona dnevno, isporuka Koper u kolovozu, reisperuka Kina, \$ 2.900.
- »Aegis Scope«, 19.135 tone nosivosti, brzine 13 Nm/sat, potroška 29 tona dnevno, isporuka Jacksonville u rujnu, reisperuka Kina, \$ 4.300 dnevno.
- »Star Victoria«, 33.805 tone nosivosti, brzine 15 Nm/sat, potroška 38 tona dnevno, isporuka Meksički zaljev u rujnu, reisperuka Kina, \$ 5.500.
- »Noble Evelyn«, 25.246 tone nosivosti, brzine 15 Nm/sat, potroška 32 tone, isporuka zap. Evropa u rujnu, reisperuka Kina, \$ 4.200.
- »Vincenzia«, 21.976 tone nosivosti, brzine 16 Nm/sat, potroška 28 tona, isporuka Houston u rujnu, reisperuka Kina, \$ 4.500 dnevno.
- »Montana«, 33.646 tone nosivosti, brzine 15 Nm/sat, potroška 40 tona dnevno, isporuka Aqaba u rujnu, reisperuka Kina, \$ 3.200.

Područje Velikih Jezera bilo je aktivnije u ovom tromjesečju u odnosu na drugo, ali je ponuđene tonáže bilo previše tako da su vozarinski stavovi ovisili o pogodnoj veličini i spremnosti broda za ukrcaj.

Nekoliko zaključaka to najbolje pokazuje:

— **Iz Velikih Jezera za zap. Evropu:** Brodu »Achilles« za prijevoz 16/16.500 žita, krcanje u srpnju, plaćena je vozarina \$ 13.50, 6 dozvoljenih dana za ukrcaj/iskrcaj. Istom brodu za prijevoz iste količine u rujnu plaćeno je \$ 17.50 s 7 dozvoljenih dana za ukrcaj/iskrcaj. Kod ostalih prijevoza u rujnu vozarina se kretala od \$ 16.50 do \$ 19.25. Primjeri kasnijih krcanja u listopadu pokazuju daljni rast vozarina »Federal Commerce« brod za prijevoz 25.000 tona, \$ 22.75, fio, 7 dozvoljenih dana za ukrcaj / iskrcaj i »Righteous« za prijevoz 18.000 tona, \$ 23.50, fio, 6 dozvoljenih dana za ukrcaj/iskrcaj. Nema zaključaka s kompletiranjem broda do pune nosivosti u lukama St. Lawrence, izuzev broda »Ziemia Suwalska« za luku Europort, prijevoz 26.000 tona, \$ 16.90 za dio tereta krcan u Velikim Jezerima, \$ 9.90 za dio krcan u St Lawrence, krcanje početkom listopada, 8 dozvoljenih dana za ukrcaj/iskrcaj.

— **Iz Velikih Jezera za zap. Italiju:** »Olimpic Leader« za prijevoz 25.000 tona žita, krcanje u srpnju, postigao je vozarinu \$ 15.35 za dio tereta krcan u Velikim Jezerima i \$ 8.35 za dio krcan u St. Lawrence, fio, 4 dana ukrcaj / 3.000 dnevno iskrcaj. »Kalliopi L« za istu količinu s krcanjem u istom mjesecu, uz iste uvjete \$ 14.625 za dio tereta krcan u Velikim Jezerima i \$ 7.625 za dio krcan u St Lawrence. Federal Commerce brod za krcanje 25.000 tona samo u Velikim Jezerima, ali u listopadu postigao je \$ 22, fio, 6 dozvoljenih dana za ukrcaj/iskrcaj.

— **Iz Velikih Jezera za Sirju:** Svi registarski zaključci su s kompletiranjem u St. Lawrence. Za krcanje u kolovozu »Sea Monarch« za prijevoz 25.000 tona žita postigao je vozarinu \$ 19.50 za dio krcan u Velikim Jezerima i \$ 13.50 za dio krcan u St. Lawrence, fio 3.000 tona dnevno iskrcaj uz opciju naručitelja krcanja samo u Velikim Jezerima i vozarinu \$ 22. Najviša vozarina u ovom tromjesečju na ovoj relaciji je u zaključku broda »Donna Silvana«, prijevoz 26.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 20.75 za dio tereta krcan u Velikim Jezerima i \$ 13.75 za dio krcan u St Lawrence, 4. dana ukrcaj / 3.000 tona dnevno iskrcaj.

— **Iz Velikih Jezera za Tunis:** I na ovoj relaciji su registrirani zaključci s kompletiranjem u St. Law-

rencu. Najniža vozarina je zabilježena u zaključku broda »Caravel Star«, prijevoz 22.500 tona, krcanje u rujnu, \$ 20.50 za dio tereta krcan u Velikim Jezerima i \$ 13.75 za dio krcan u St. Lawrence, fio, 5 dana ukrcaj / 2.000 tona dnevno iskrcaj. Najviša u primjeru broda »Jimmy«, prijevoz 25.000 tona, krcanje u listopadu, \$ 24 za dio tereta krcan u Velikim Jezerima i \$ 17 za dio krcan u St. Lawrence, fio, 4 dana ukrcaj / 2.000 tona dnevno iskrcaj.

— **Iz Velikih Jezera za Alžir:** Za količine od 15/15.500 tona žita s krcanjem samo u Velikim Jezerima postizala se vozarina \$ 30 za krcanje u kolovozu, a \$ 34 za krcanja u rujnu, fio, 4 dana ukrcaj / 500 tona dnevno iskrcaj.

— **Iz Velikih Jezera za Jadran:** »Star United«, prijevoz 17.200 tona, krcanjem u listopadu, \$ 30.50, fio, 3 dana ukrcaj / 4.000 tona dnevno iskrcaj.

— **Iz Velikih Jezera za Maroko:** »Belle Etioile«, prijevoz 5.000 tona žita, krcanje u srpnju \$ 14.50 fio, s kompletiranjem do 20.000 tona u St. Lawrence \$ 7.50, 4 dozvoljena dana za ukrcaj / 3.500 tona dnevno iskrcaj. Za krcanje u kolovozu »Vasiliki«, prijevoz 20.000 tona, \$ 16 za dio tereta krcan u Velikim Jezerima i \$ 9 za dio krcan u St Lawrence, fio., 4 dana ukrcaj / 4.000 tona dnevno iskrcaj. Za krcanje u rujnu »Sava«, prijevoz 18.000 tona, \$ 17.50, fio, 4 dana ukrcaj / 4.000 tona dnevno iskrcaj.

— **Iz Velikih Jezera za Špansko Sredozemlje:** »Atlantic Hawk«, prijevoz 17.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 18.25, fio, 6 dozvoljenih dana za ukrcaj / iskrcaj.

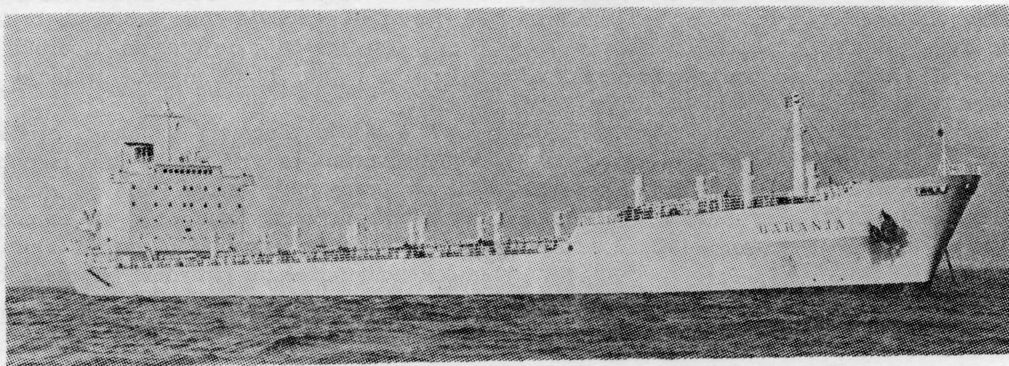
Registrirani prijevozi iz River Plate bili su ispod očekivanja i nije bio objavljen niti jedan zaključak u rujnu.

— **Iz River Plate s kompletiranjem Buenos Aires za Južnu Afriku:** »Zephyros« prijevoz 25.000 tona žita, krcanje u kolovozu, \$ 20, 2.000 tona dnevno ukrcaj / 1500 tona dnevno iskrcaj.

— **Iz River Plate s kompletiranjem Buenos Aires, za Fredrikstad:** brodu za prijevoz 22.000 tona, krcanje u kolovozu plaćena je vozarina \$ 21.75, 2.000 tona dnevno ukrcaj / 4.000 tona dnevno iskrcaj.

— **Iz River Plate s kompletiranjem Buenos Aires za dvije luke Jadrana:** »Falcon Sea«, prijevoz 36.000 tona, krcanje u srpnju, \$ 19.50, 2.000 tona dnevno ukrcaj / 3.000 tona dnevno iskrcaj.

— **Iz River Plate s kompletiranjem Bahia Blanca za Japan:** »Glyfada Wave« prijevoz 39.000 krcanje u kolovozu, \$ 21, 2.000 tona dnevno ukrcaj / 5.000 tona dnevno iskrcaj.

— **Iz River Plate s kompletiranjem Buenos Aires za Alžir:** »Brave Mother«, prijevoz 15.000 tona, krcanje u srpnju, \$ 29.50, opcija naručitelja samo Buenos Aires ili Bahia Blanca, \$ 28, 2.000 tona dnevno ukrcaj / 400 tona dnevno iskrcaj.

— **Iz River Plate s kompletiranjem Buenos Aires za Constantzu:** »Elocean«, prijevoz 26.500 tona, krcanje u srpnju, \$ 22.95, 2.000 tona dnevno ukrcaj / 3.000 tona dnevno iskrcaj.

Uzmimo li u primjer relaciju iz Meksičkog zaljeva za luke Sredozemlja u ovom tromjesečju dolazimo do slijedećih objavljivanja podataka o prijevozima:

— **Iz Meksičkog zaljeva:**

za Egipat: »Moon Shadow«, prijevoz oko 29.000 tona žita, krcanje u srpnju, \$ 20.25, fio, 5 dana ukrcaj / 1.000 tona dnevno iskrcaj. Za krcanje u svibnju za prijevoz 25.000 tona plaćeno je \$ 22.

za Tunis: »Morning Glory«, prijevoz 25.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 14.75, fio, 5 dozvoljenih dana za ukrcaj / 2.000 tona dnevno iskrcaj je ujedno i najniža plaćena vozarina u ovom tromjesečju. U četiri prijevoza s krcanjem u srpnju za prijevoz iste količine i uz iste uvjete postignuta je vozarina \$ 15.75, \$ 15.35, \$ 15 i \$ 14.95. Radi usporedbe, vozarina u siječnju je bila \$ 19.75, u veljači \$ 17.

za Alžir: »Paphos«, prijevoz 15.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 22.50, fio, 4 dozvoljena dana za ukrcaj \$ 400 tona dnevno iskrcaj. Za krcanje u rujnu iste veličine uz iste uvjete brodu »Delos« plaćeno je \$ 22.99.1/2. U veljači je za istu količinu postignuto \$ 25.75.

za Tartous: brodu za prijevoz 25.000 tona, krcanje u kolovozu, \$ 15.75, fio, 5.000 tona dnevno ukrcaj / 3.000 tona dnevno iskrcaj.

za Beirut: brodu za prijevoz 50.000 tona, krcanje u rujnu, \$ 12.30, fio, 8.000 tona dnevno ukrcaj / 7.000 tona dnevno iskrcaj.

I na kraju ovog pregleda evo i nekoliko odabranih objavljenih zaključaka napravljenih brodarskim ugovorima na vrijeme za putovanje, uz napomenu da skoro nije bilo ugovora na vrijeme za duže razdoblje:

— »Evia Luck«, 16.180 tone nosivosti, brzine 13 Nm/sat, potroška 18 tona dnevno, isporuka Singapore u srpnju, reisperuka Meksički zaljev, \$ 3.000 dnevno.

— »Mangan«, 15.521 tone nosivosti, neobjavljeni podaci o brzini i potrošku, isporuka južni Japan u srpnju, reisperuka zap. Sredozemlje, \$ 3.600 (brod opremljen izuzetno pogodnim dizalicama)

— »Vanil«, 15.385 tone nosivosti, brzine 14.1/2 Nm/sat, potroška 23 tone, isporuka Ruen u polovozu, reisperuka Egipat, \$ 3.350. dnevno.

— »Banda Sea«, 14.900 tona nosivosti, brzine 13 Nm/sat, potroška 18 tona dnevno, isporuka Hong Kong u rujnu, reisperuka Karipsko more, \$ 3.300 dnevno.

— »Rizcun Atlantic«, 15.044 tone nosivosti, brzine 12 Nm/sat, potroška 17.1/2 tona dnevno, isporuka Meksički zaljev u rujnu, reisperuka Sredozemlje, \$ 3.100.

— »Tacoma City«, 25.842 tone nosivosti, brzine 15.1/2 Nm/sat, potroška 37 tona dnevno, isporuka

Singapore / Manila područje u srpnju, reisperuka zap. Evropa, \$ 3.525 dnevno.

— »Pacific Importer« 26.045 tone nosivosti, brzine 13 Nm/sat, potroška 26 tona dnevno, 4 x 22 tone dizalice, isporuka južni Japan u srpnju, isporuka Meksički zaljev, \$ 2.350 dnevno.

— »Agel Might«, 23.130 tone nosivosti, isporuka u zap. Evropi u srpnju, reisperuka Singapore / Japan područje, \$ 3.800.

— »Reynolds«, 29.811 tone nosivosti, brzine 15 Nm/sat, potroška 38 tona dnevno, isporuka zap. Evropa, reisperuka područje Velike Britanije / zap. Evropa, putovanje za Velika Jezera, \$ 3.300 dnevno.

— »Nosira« 40.412 tone nosivosti, brzine 15 Nm/sat, potroška 35 tona dnevno, isporuka prolaz Gibraltar u kolovozu, reisperuka Gibraltar ili Skaw, putovanje za Velika Jezera, \$ 3.800 dnevno.

— »Livanos tonaža«, 28.700 tone nosivosti, brzine 14 Nm/sat, potroška 32 tone dnevno, isporuka Skaw ili C. Passero u rujnu, 9/15 mjeseci, \$ 3.300 dnevno.

— »LT Odyssey«, 28.300 tona nosivosti, brzine 12 Nm/sat, potroška 16 tona dnevno, isporuka Velika Jezera u kolovozu, reisperuka Daleki Istok, \$ 4.750 dnevno.

— »Vasilis«, 28.869 tone nosivosti, brzine 14.1/2 Nm/sat, potroška 34 tone dnevno, isporuka Singapore u kolovozu, reisperuka SAD Atlantik, \$ 3.350 dnevno.

— »Lucy«, 26.213 tona nosivosti, brzine 14 Nm/sat, potroška 36 tona, isporuka Filipini u listopadu, tar u rujnu, reisperuka Singapore / Japan područje, \$ 3.750 dnevno.

— »Stadion«, 32.971 tone nosivosti, brzine 15 Nm/sat, potroška 36 tona, isporuka Filipini u listopadu, reisperuka zap. Evropa, \$ 3.700 dnevno.

— »Tagus«, 68.500 tona nosivosti, brzine 13 Nm/sat, potroška 34 tone, isporuka Hong Kong u kolovozu, reisperuka zap. Evropa, putovanje via Port Dampier, \$ 6.000 dnevno.

— »Archangelos«, 60.200 tona nosivosti, brzine 14.1/2 Nm/sat, potroška 49 tona dnevno, isporuka Daleki Istok u rujnu, reisperuka Daleki Istok, putovanje iz Australije, \$ 5.700 dnevno.

— »Asian Thistle«, 63.494 tone nosivosti, brzine 13 Nm/sat, potroška 28 tona, isporuka Rotterdam u rujnu, reisperuka Južni Japan / Taiwan područje, \$ 5.750.

— »Anthony III«, 72.000 tone nosivosti, brzine 13 Nm/sat, potroška 36 tona dnevno, isporuka prolaz Gibraltar u rujnu, reisperuka Velika Britanija / zap. Evropa, putovanje u Atlantiku, \$ 4.500.

— »Ahjin Ace«, 58.750 tone nosivosti, brzine 13 Nm/sat, potroška 34 tone dnevno, isporuka Južna Koreja u rujnu, 12/15 mjeseci trajanje ugovora, \$ 5.750.

Vrlo rijetki slučajevi uzimanja brodova brodarskim ugovorima na vrijeme za duže razdoblje, za razliku od prvog tromjesečja kada je sklopljeno dosta dugoročnih ugovora temeljenih na mogućem poboljšanju ekonomske situacije u svijetu ukazuje da nije za očekivati povećanu aktivnost prijevoza bar za neko kratko vrijeme unaprijed, što znači da će poslovanje brodarka u ovoj godini biti doista teško.